

Sygn. akt VI ACa 1141/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Ewa Śniegocka

Sędzia SA – Teresa Mróz

Sędzia SO (del.) – Bogdan Gierzyński (spr.)

Protokolant: – st. sekr. sąd. Ewelina Murawska

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa P. E.

przeciwko (...) sp. z o.o. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 6 grudnia 2012 r.

sygn. akt XX GC 315/11

I oddala apelację,

II zasądza od (...) sp. z o.o. w W. na rzecz P. E. kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

VI ACa 1141/13

UZASADNIENIE

Powód – P. E. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...) w W. wniósł o zasądzenia od pozwanej – (...) sp. z o.o. z siedzibą w D. kwoty 113.931,25 zł wraz z ustawowymi odsetkami od wskazanych dat do dnia zapłaty tytułem zapłaty za dostarczone towary.

Ponadto powód domagał się zasądzenia na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 3.600 zł.

W dniu 3 marca 2011 marca Sąd Okręgowy wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym uwzględniający powództwo.

(...) sp. z o.o. z siedzibą w D. wniosła sprzeciw od ww. nakazu zapłaty w którym wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na rzecz pozwanej spółki kosztów procesu według norm prawem przepisanych, w tym kosztów

zastępstwa procesowego w kwocie 3 600 zł. W uzasadnieniu wskazała, że w dniu 1 lutego 2007 roku strony zawarły umowę dystrybucyjną, w oparciu o którą pozwana zobowiązała się dystrybuować towary powoda. W dniu 17 marca 2008 roku strony zawarły nową umowę, której przedmiotem była dystrybucja przez pozwaną towarów dostarczanych przez powoda. Pozwana powołała się przy tym na postanowienie 2.8. tej ostatniej umowy, zgodnie z którym powód zobowiązał się przyjąć zwrot niesprzedanych egzemplarzy produktów w pełnej ilości. Ponadto pozwana wskazała, że zgodnie z postanowieniem 2.9 ww. umowy powód zobowiązał się wystawić „stosowny dokument”, czyli fakturę korygującą VAT, w ciągu 7 dni od daty przyjęcia zwrotu towaru. Strony uzgodniły także, że jeśli powód nie dostarczy faktury korygującej VAT w terminie 14 dni od daty przyjęcia zwrotu towaru, pozwana będzie miała prawo wystawić notę obciążeniową na kwotę stanowiącą równowartość zwracanego towaru i nota taka miała podlegać „kompensacie z zobowiązaniami wobec wydawcy”. Pozwana wskazała, że w dniu 16 marca 2011 roku dokonała zwrotu niesprzedanych towarów o łącznej wartości na kwotę 90.327,19 zł. Powód odmówił przyjęcia przesyłki, o czym uczyniono wzmiankę na liście przewozowym. Jednocześnie pozwana zastrzegła sobie prawo przedłożenia noty obciążeniowej w stosunku do powoda oraz prawo złożenia wobec powoda oświadczenia o potrąceniu wzajemnych należności.

Niezależnie od powyższego pozwana wskazała, że w umowie dystrybucyjnej z dnia 17 marca 2008 roku strony ustaliły, że termin płatności wynosić będzie 75 dni, a w przypadku wystawienia faktury z innym terminem płatności obowiązuje termin uzgodniony w umowie. W związku z powyższym wskazała, że zamieszczone w pozwie trzydziestodniowe terminy wymagalności świadczeń wynikających z faktur są określone w sposób niezgodny z umową.

Pismem datowanym na dzień 26 kwietnia 2011 roku, pozwana zgłosiła zarzut wygaśnięcia roszczeń powoda do wysokości kwoty 110.199,17 zł na skutek dokonanego przez pozwaną potrącenia wzajemnych należności stron, tj. wierzytelności pozwanej spółki z tytułu noty obciążeniowej nr (...), wystawionej w dniu 2 kwietnia 2011 roku na kwotę 110.199,17 zł brutto, z przysługującymi powodowi wierzytelnościami w łącznej kwocie 113.931,25 zł brutto, które nastąpiło pismem datowanym na dzień 15 kwietnia 2011 roku, wysłanym powodowi 18 kwietnia 2011 roku. Zgodnie z przedstawionym przez pozwaną dowodem doręczenia oświadczenie o potrąceniu zostało doręczone powodowi w dniu 20 kwietnia 2011 roku.

W odpowiedzi na sprzeciw powód zanegował fakt dokonania przez pozwaną zwrotu towaru wcześniej zakupionego. Wskazał, że pozwana zrobiła zestawienie towaru powoda który został jej wydany bez fakturowania, wyceniła dowolnie jego wartość i wartość tę przedstawiła do potrącenia. Termin zwrotu tych towarów określony w umowie już upłynął. W związku z tym pozwana zakwestionowała dokonane przez pozwaną potrącenie z uwagi na brak istnienia po jej stronie wierzytelności. W zakresie terminu wymagalności roszczenia powód wskazał na nieważność zastrzeżonego w umowie 75 dniowego terminu zapłaty z uwagi na fakt, że strony nie uzgodniły w umowie od jakiego momentu należy liczyć ten termin.

W toku postępowania przed Sądem Okręgowy pełnomocnik pozwanej poinformował Sąd o zmianie firmy i siedziby pozwanej. Wskazała, że nowa firma to: (...) sp. z o.o. z siedzibą w W..

Wyrokiem z dnia 6 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy:

I. zasądził od (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. na rzecz P. E. kwotę 113.931,25 zł wraz z ustawowymi odsetkami do dnia zapłaty:

od kwoty 9.160,21 zł od dnia 23 kwietnia 2009 r.,

od kwoty 34.318,95 zł od dnia 4 maja 2009 r.,

od kwoty 9.231,90 zł od dnia 20 maja 2009 r.,

od kwoty 12.457,05 zł od dnia 23 czerwca 2009 r.,

od kwoty 2.767,98 zł od dnia 20 lipca 2009 r.,

od kwoty 776,68 zł od dnia 2 września 2009 r.,
od kwoty 1656,53 zł od dnia 28 września 2009 r.,
od kwoty 4.99 zł od dnia 16 listopada 2009 r.
od kwoty 10.885,63 zł od dnia 25 listopada 2009 r.,
od kwoty 26.469,10 zł od dnia 22 stycznia 2010 r.,
od kwoty 861,94 zł od dnia 4 lutego 2010 r.,
od kwoty 3.708,14 zł od dnia 6 kwietnia 2010 r.,
od kwoty 1.597,22 zł od dnia 13 maja 2010 r.,
od kwoty 34,93 zł od dnia 6 lipca 2010 r.

II. w pozostałej części powództwo oddalił;

III. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.617 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

IV. ściągnął od pozwanego (...) sp. z o.o. w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 5.697 zł tytułem nieuiszczonej przez powoda opłaty od pozwu.

Orzeczenie powyższe oparto na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Sąd Okręgowy ustalił, że strony łączyła umowa dystrybucyjna z dnia 1 lutego 2007 roku, która następnie została zastąpiona umową dystrybucyjną z dnia 17 marca 2008 r. Ta ostatnia umowa w swojej treści jako przedmiot umowy określała zobowiązanie (...) do dystrybuowania produktów (...) (wydawcy) w postaci filmów, wideogramów, utrwalonych na nośnikach DVD, VCD, CD i innych. Zgodnie z tą umową, powód (wydawca) produkował i dostarczał pozwanej produkty do magazynu. Ponadto umowa nakładała na powoda obowiązek przyjęcia zwrotu niesprzedanych egzemplarzy produktów w pełnej ilości oraz obowiązek wystawienia stosownego dokumentów korygującego w ciągu 7 dni od daty przyjęcia zwrotu, a jeśli takowy dokument nie został by wydany w ciągu 14 dni od daty przyjęcia zwróconego towaru (...) ma prawo do wystawienia noty obciążeniowej do wartości zwróconego towaru która to nota będzie podlegała kompensacie z zobowiązaniami wobec wydawcy.

W przedmiotowej umowie strony ustaliły 75 dniowy termin przez pozwaną należności za odebrany przez nią towar, a w przypadku wystawienia faktury z innym terminem płatności obowiązywać miał termin uzgodniony w umowie oraz że pozwana dokona zapłaty za towar faktycznie sprzedany w sieciach handlowych, a ponadto pozwana będzie płaciła powodowi kwoty wynikające z raportów sprzedaży w sieciach handlowych. Dodatkowo z umowy wynika, iż każdorazowa dostawa produktów pozwanej będzie dokumentowana fakturami oraz dokumentem dostawy. W toku prowadzonej działalności powód wystawił pozwanej faktury VAT za sprzedany towar. Faktury wystawione przez powoda określały 30 dniowy zapłaty, rodzaj towaru oraz ilość łącznie wydanych sztuk. Pozwana w czasie trwania umowy jak i po jej zakończeniu nie dokonała wpłaty kwoty wynikającej z załączonych do pozwu faktur VAT. W dniu 16 marca 2011 r. pozwana wystosowała do powoda pismo w którym informowała go iż na podstawie zapisów umowy, przesyła zwrot niesprzedanych egzemplarzy zakupionych od powoda, jednocześnie zwracając się z prośbą o wystawienie faktur korygujących do wystawionych przez powoda faktur sprzedaży odpowiednio do ilości cen i pozycji towarowych. Powód odmówił przyjęcia przesłanego towaru.

W dniu 2 kwietnia 2011 r. pozwana wystawiła notę obciążeniową do wysokości kwoty 110.199,17 zł informując o tym powoda. W przesłanym piśmie pozwana wskazała iż zgodnie z zapisami wynikającymi z umowy dokonuje potrącenia wierzytelności z tytułu wystawionych przez powoda faktur VAT stanowiących załącznik do pozwu w niniejszej sprawie.

Dokonując prawnej oceny sprawy Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Sąd Okręgowy wskazał, że pozwana na żadnym etapie postępowania nie zaprzeczyła faktu iż kwoty wynikające z faktur są niezasadne, bądź też że określony w tych fakturach towar nie jest w jej posiadaniu czy też nie został jej dostarczony. Sąd pierwszej instancji nie dał wiary twierdzeniom pozwanej w zakresie podnoszonego zarzutu potrącenia wierzytelności, z uwagi na to że okoliczności które strona pozwana przywoływała na poparcie swoich twierdzeń budziły uzasadnione wątpliwości.

Sąd Okręgowy nie przyznał racji stawianym przez pozwaną twierdzeniom co do skuteczności dokonania przez nią potrącenia wierzytelności, gdyż wierzytelność po stronie pozwanej nie powstała. Sąd zważył, że pozwana nie wykazała w dostateczny sposób że towar przedstawiony do potrącenia był towarem, który uzyskała od powoda. Wskazała, że ze specyfikacji towaru przedstawionego do zwrotu nie wynikało że jest to towar za który powód wystawił pozwanej faktury VAT załączone do pozwu. W przekonaniu Sądu Okręgowego z faktu oświadczenia pozwanej, iż dokonuje potrącenia wierzytelności z tytułu noty obciążeniowej z przysługującymi powodowi wierzytelnościami z tytułu wystawionych faktur VAT wynika obowiązek pozwanej wykazania, iż towar który był przeznaczony do zwrotu był towarem za który pozwanej zostały wystawione faktury VAT. Jest to konieczne dla spełnienia przesłanek wynikających z pkt. 2.8 i 2.9 umowy dystrybucyjnej, które warunkowały możliwość wystawienia noty obciążeniowej. W ocenie Sądu pierwszej instancji dokumenty pozwanej, które załączyła do akt sprawy świadczące o zwrocie towarów objętych fakturami VAT załączonych do pozwu, nie wskazywały na to jednoznacznie, a powód nie miał obowiązku przyjmować zwrotu towaru co do którego miał wątpliwości dotyczące jego pochodzenia, tym bardziej że pozwana nie wykazała żadnym dokumentem, iż przedstawiony do zwrotu towar pochodzi od powoda.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy stwierdził, że nie doszło do skutecznego potrącenia wierzytelności w przedmiotowej sprawie. Sąd pierwszej instancji podkreślił, iż w ocenie tego faktu jest wiele niejasności, co przemawia za brakiem podstaw do uwzględnienia zarzutu potrącenia.

Wobec tego, że pozwana nie kwestionowała faktu, iż nie dokonała zapłaty wynikającej z faktur VAT za towar który został mu dostarczony i w którego jest posiadaniu, a także iż nie wykazał że podnoszony przez niego zarzut potrącenia wzajemnych wierzytelności ma rację bytu Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo w zakresie żądania głównego pozwu.

W zakresie wysokości odsetek ustawowych w wyniku podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu dotyczącego terminu wymagalności faktur VAT z których powód dochodzi swojego roszczenia, będących podstawą do naliczania przez powoda odsetek ustawowych, Sąd uznał iż powództwo w tej części należało oddalić.

W ocenie Sądu Okręgowego zapis w umowie, według którego termin płatności wynosi 75 dni jest zapisem jak najbardziej wiążącym i skutecznym. Sąd podkreślił przy tym, że na fakturach VAT stanowiących podstawę do naliczania odsetek ustawowych brak jest daty od której należy liczyć początkowy termin płatności w związku z czym Sąd uznał, iż ustalenia w tym przedmiocie wiążą strony umowy oraz że prawidłowo interpretowany powinien spowodować, że powód wystawiając faktury VAT jako termin płatności zamiast 30 dni powinien zamieścić 75 dni zgodnie z umową. Wobec powyższego w zakresie wysokości odsetek ustawowych Sąd Okręgowy, w tej części oddalił powództwo.

Opierając się na powyższych ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy uwzględnił roszczenie główne pozwu zasądzając odsetki ustawowe w sposób odmienny od żądania pozwu. O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł stosownie do wyniku sprawy.

Powyższy wyrok w części, tj. w zakresie punktu I, III i IV sentencji, apelacją zaskarżyła pozwana.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. Naruszenie art. 498 § 1 w zw. z art. 353¹ k.c. poprzez uznanie, że strony nie mogły uregulować zasad wzajemnych rozliczeń w treści umowy dystrybucyjnej z dnia 01.02.2007 r. oraz w treści umowy dystrybucyjnej z dnia 17.03.2008 r. – na zasadzie kompensaty wzajemnych należności – w sposób odmienny od treści przepisu art. 498 § 1 k.c.;

2. Sprzeczność poczynionych przez sąd orzekający w pierwszej instancji ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, poprzez uznanie, że pozwana nie wykazała w sposób wystarczający, że towary, które zaoferował powodowi do zwrotu w marcu 2011 roku były tymi samymi towarami, które powód uprzednio dostarczył pozwanej w oparciu o umowę dystrybucyjną z dnia 01.02.2007 r. oraz w oparciu o umowę dystrybucyjną z dnia 17.03.2008 r.;

3. Nierozpoznanie przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, polegające na pominięciu podniesionego przez pozwaną zarzutu wygaśnięcia roszczenia powoda na skutek dokonanego przez Pozwaną w oparciu o pkt 2.8 i 2.9 umowy dystrybucyjnej z dnia 17.03.2008 r. potrącenia (kompensaty) wzajemnych zobowiązań, które to kompensata nie była równoznaczna z potrąceniem, o którym mowa w przepisie art. 498 i nast. KC.

Powołując się na powyższe zarzuty pozwana wniosła o:

1. Zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części, tj. w punkcie I. oraz w punktach III. i IV. wyroku i oddalenie powództwa w całości,

względnie

2. Uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części, tj. w punkcie I. oraz w punktach III. i IV. wyroku i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie z uwagi na jej całkowitą bezzasadność oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa adwokackiego za postępowanie odwoławcze.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż podniesione w niej zarzuty są bezzasadne.

Bezzasadny jest w szczególności zarzut naruszenie art. 498 § 1 w zw. z art. 353¹ k.c. poprzez uznanie, że strony nie mogły uregulować zasad wzajemnych rozliczeń w treści umowy dystrybucyjnej z dnia 01.02.2007 r. oraz w treści umowy dystrybucyjnej z dnia 17.03.2008 r. – na zasadzie kompensaty wzajemnych należności – w sposób odmienny od treści przepisu art. 498 § 1 k.c., gdyż sąd I instancji możliwości takiej nie kwestionował ci do zasady uznając jedynie, że dla skuteczności oświadczenia pozwanej, iż dokonuje potrącenia wierzytelności z tytułu noty obciążeniowej z przysługującymi powodowi wierzytelnościami z tytułu wystawionych faktur VAT konieczne jest spełnienia przesłanek wynikających z pkt. 2.8 i 2.9 umowy dystrybucyjnej, które warunkowały możliwość wystawienia noty obciążeniowej. W sprawie jest zaś bezsporne, że pozwana nie spełniła podstawowego warunku wynikającego z pkt. 2.8 umowy dystrybucyjnej jakim jest zwrot towaru, gdyż przesłanej przesyłki powód nie odebrał. Samo zaś podjęcie działań zmierzających do zwrócenia towaru w postaci powierzenia go przewoźnikowi nie jest równoznaczne z jego zwrotem. Zauważyć w tym miejscu należy, że wierzytelność, którą pozwana wskazywała do potrącenia była wierzytelnością z tytułu zwrotu towaru a nie z tytułu odszkodowania za nienależyte wykonanie umowy.

Sąd Apelacyjny podziela również ocenę dokonana przez Sąd Okręgowy, że pozwana nie udowodniła, że towary, które zaoferowała powodowi do zwrotu w marcu 2011 roku były tymi samymi towarami, które powód uprzednio dostarczył pozwanej w oparciu o umowę dystrybucyjną z dnia 01.02.2007 r. oraz w oparciu o umowę dystrybucyjną z dnia 17.03.2008 r. Zważyć w tym miejscu należało, że powoływane przez pozwanego pismo z dnia 16.03.2011 r. zatytułowane (...) (k.-73) nie posiada cech dokumentu prywatnego.

Bezzasadny jest także zarzut nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, polegające na pominięciu podniesionego przez pozwaną zarzutu wygaśnięcia roszczenia powoda na skutek dokonanego w oparciu o pkt 2.8 i 2.9 umowy dystrybucyjnej z dnia 17.03.2008 r. potrącenia (kompensaty) wzajemnych zobowiązań, które to kompensata nie była równoznaczna z potrąceniem, o którym mowa w przepisie art. 498 i nast. k.c., gdyż Sąd Okręgowy do tej kwestii odniósł się w sposób wyraźny uznając, że pozwana nie wykazała istnienia wierzytelności z tego tytułu.

Zarzut nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy odnosi się do roszczenia będącego podstawą powództwa i zachodzi, gdy sąd pierwszej instancji nie orzekł w ogóle merytorycznie o żądaniach stron, zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania pozwu albo pomiął merytoryczne zarzuty pozwanego. Przyjmuje się, że do nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji dojdzie w szczególności w razie oddalenia powództwa z uwagi na przyjęcie przedawnienia roszczenia, prekluzji lub braku legitymacji procesowej strony, której oceny sąd drugiej instancji nie podziela (zob. w szczególności wyrok SN z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22; wyrok SN z dnia 14 maja 2002 r., V CKN 357/00, LEX nr 55513).

Uznanie zarzutu pozwanej za niezasadny wobec jego nieudowodnienia nie jest jego pominięciem merytorycznym, a zatem nie może być mowy o nierozpoznaniu istoty sprawy.

Z tych względów apelacje należało oddalić jako bezzasadną (art.385 k.p.c.).

O kosztach postępowania za drugą instancję orzeczono stosownie do wyniku sporu, zasądzając na rzecz powoda koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych (art. 98 k.p.c.).